

სექცია 3. ეროვნული იდენტობის განვითარების სამართლებრივი, პოლიტიკური და ფილოსოფიური ასპექტები

საქართველოს კულტურული განვითარება: ანალიზი გერტ ჰოფსტედის თეორიის ჩარჩოებით

დავით ჩახვაშვილი
საქართველოს ეროვნული
უნივერსიტეტის პროფესორი

აბსტრაქტი

კულტურული განვითარებები გადამწყვეტ როლს თამაშობს საზოგადოებების ჩამოყალიბებაში, გავლენას ახდენს ღირებულებებზე, ქცევებსა და სოციალურ სტრუქტურებზე. ეს სტატია განიხილავს საქართველოს კულტურულ განვითარებას, რომელიც მდებარეობს აღმოსავლეთ ევროპისა და დასავლეთ აზიის გზაჯვარედინზე, ჰოფსტედის ცნობილი ჩარჩოს გამოყენებით. ძალაუფლების დისტანციის, ინდივიდუალიზმის წინააღმდეგ კოლექტივიზმის, მასკულიზმის წინააღმდეგ ფემინიზმის, გაურკვევლობის თავიდან აცილების, გრძელვადიანი წინააღმდეგ მოკლევადიანი ორიენტაციის და ინდულგენციის წინააღმდეგ თავშეკავების განვითარებების შესწავლით, ჩვენ ვიღებთ ღირებულ შეხედულებებს საქართველოს კულტურული ლანდშაფტის შესახებ. თუმცა, მნიშვნელოვანია იმის აღიარება, რომ კულტურული დინამიკა ექვემდებარება ცვლილებას.

საკვანძო სიტყვები: კულტურული განვითარება, საქართველო, ჰოფსტედი, ძალაუფლების დისტანცია, ინდივიდუალიზმი, კოლექტივიზმი, მასკულიზმი, ფემინიზმი, გაურკვევლობის თავიდან აცილება, გრძელვადიანი ორიენტაცია, მოკლევადიანი ორიენტაცია, მიმდებარეობა, თავშეკავება.

CULTURAL DIMENSIONS OF GEORGIA: ANALYSIS WITH THE FRAMEWORK OF GEERT HOFSTEDE'S THEORY

Davit Chakhvashvili

Professor of Georgian National University

ABSTRACT

Cultural dimensions play a crucial role in shaping societies, influencing values, behaviors, and social structures. This article examines the cultural dimensions of Georgia, a country located at the crossroads of Eastern Europe and Western Asia, using Hofstede's renowned framework. By exploring the dimensions of Power Distance, Individualism vs. Collectivism, Masculinity vs. Femininity, Uncertainty Avoidance, Long-Term vs.

Short-Term Orientation, and Indulgence vs. Restraint, we gain valuable insights into the cultural landscape of Georgia. However, it is important to acknowledge that cultural dynamics are subject to change.

Keywords: Cultural dimensions, Georgia, Hofstede, Power Distance, Individualism, Collectivism, Masculinity, Femininity, Uncertainty Avoidance, Long-Term Orientation, Short-Term Orientation, Indulgence, Restraint.

შესავალი

კულტურული განვითარებები იძლევა ყოველმომცველ ჩარჩოს სხვადასხვა საზოგადოების გაგებისა და შედარებისთვის. ამ კვლევაში ჩვენ ჩავუღრმავდებით საქართველოს კულტურულ განვითარებას, ნათელს ვფენთ მის უნიკალურ ღირებულებებს, სოციალურ ნორმებსა და ქცევის ნიმუშებს. ჰოფსტედის ექვსი განვითარების შესწავლით ჩვენ უფრო ღრმად ვხვდებით ქართული საზოგადოების სტრუქტურასა და დინამიკას.

მეთოდები

საქართველოს კულტურული განვითარების გასაანალიზებლად ჩვენ ვეყრდნობით ჰოფსტედის ჩარჩოს, რომელიც ფართოდ არის აღიარებული და გამოიყენება კულტურულ კვლევებში. ჩარჩო მოიცავს ექვს განვითარებას, რომელთაგან თითოეული გვთავაზობს განსხვავებულ შეხედულებებს საზოგადოების კულტურული ქსოვილის შესახებ. ეს განვითარებებია ძალაუფლების დისტანცია, ინდივიდუალიზმი კოლექტივიზმის წინააღმდეგ, მასკულიზმი ფემინიზმის წინააღმდეგ, გაურკვევლობის თავიდან აცილება, გრძელვადიანი წინააღმდეგ მოკლევადიანი ორიენტაცია და მიმდებარეობა თავშეკავების წინააღმდეგ.

შედეგები

ძალაუფლების დისტანცია: ქართული საზოგადოება ავლენს ძალაუფლების შედარებით მაღალ დისტანციას, ხაზს უსვამს იერარქიულ სტრუქტურებს და ავტორიტეტის პატივისცემას. ტრადიცი-

ული ღირებულებები ხაზს უსვამს ასაკისა და ხანდაზმულობის მნიშვნელობას გადაწყვეტილების მიღების პროცესში.

ინდივიდუალიზმი კოლექტივიზმის წინააღმდეგ: საქართველო მიდრეკილია კოლექტივიზმისკენ, მჭიდრო ოჯახურ ერთეულებზე და კომუნალურ კავშირებზე. საზოგადოება აფასებს ურთიერთდამოკიდებულებასა და თანამშრომლობას, ხშირად უპირატესობას ანიჭებს ჯგუფურ მიზნებს ინდივიდუალურ მისწრაფებებზე.

მასკულინობა ფემინობის წინააღმდეგ: ქართული კულტურა მიდრეკილია მასკულინობისკენ, ხაზს უსვამს კონკურენტუნარიანობას, თავდაჯერებულობას და მიღწევებს. გავრცელებულია ტრადიციული გენდერული როლები, განსხვავებული მოლოდინებით მამაკაცებისა და ქალების მიმართ.

გაურკვევლობის თავიდან აცილება: ქართული საზოგადოება აჩვენებს გაურკვევლობის შედარებით მაღალ აცილებას, ეძებს სტაბილურობას და სტრუქტურას. უპირატესობა ენიჭება მკაფიო ნებსებსა და რეგულაციებს და სიფრთხილეს ორგანიზაციების მიზნებზე.

გრძელვადიანი და მოკლევადიანი ორიენტაცია: საქართველო მიდრეკილია მოკლევადიანი ორიენტაციისკენ, ხაზს უსვამს ტრადიციების, ჩვეულებების დაცვას და დაუყოვნებლივ დაკმაყოფილებას. ტრადიციული ღირებულებები გავლენას ახდენენ, რომლებიც ხელმძღვანელობენ საზოგადოების დამოკიდებულებებსა და ქცევებს.

მიმღებლობა თავშეკავების წინააღმდეგ: ქართული კულტურა ავლენს მიდრეკილებას თავშეკავებისკენ, ხაზს უსვამს თვითკონტროლს, მოკრძალებას და სოციალური ნორმების დაცვას. ადამიანთა ბუნებრივი სურვილების დაკმაყოფილება ხშირად იმორჩილება.

დისკუსია: საქართველოს კულტურული განზომილება ხაზს უსვამს მისი საზოგადოების უნიკალურ ასპექტებს. ძალაუფლების შედარებით მაღალი დისტანცია ხაზს უსვამს ავტორიტეტის პატივისცემას, ხოლო კოლექტივიზმზე აქცენტი აძლიერებს ძლიერი სოციალური კავშირებისა და გუნდური მხარდაჭერის მნიშვნელობას. მასკულინური ორიენტაცია ასახავს კონკურენციისა და მიღწევების სოციალურ ღირებულებას, ხოლო მაღალი გაურკვევლობის თავიდან აცილება მიუთითებს სტაბილურობისა და პროგნოზირებადობის უპირატესობაზე. მოკლევადიანი ორიენტაცია ნიშნავს ტრადიციის პატივისცემას, ხოლო თავშეკავებისკენ მიდრეკილება გამოხატავს თვითკონტროლს და საზოგადოების ნორმების დაცვას. სტატიაში ნახსენები შედეგების მიხედვით, იმისთვის, რომ ვიპოვოთ ქვეყანა, რომელიც ძირითადად საქართველოს მსგავსია კულტურული განზომილებებით, დავ-

ჭირდება თითოეული განზომილების ქულების სხვა ქვეყნებთან შედარება.

რათქმაუნდა შეიძლება ვივარაუდო, რომ მეზობელ ქვეყნებს ან რეგიონის სხვა ქვეყნებს შესაძლოა გამოავლინონ მსგავსება საქართველოსთან გარკვეულ კულტურულ განზომილებაში. მაგალითად, რეგიონის ზოგიერთმა ქვეყანამ, როგორცაა სომხეთი და აზერბაიჯანი, შეიძლება საქართველოსთან მსგავსება გაიზიაროს ისტორიული და კულტურული კავშირების გამო. ესენი ქვეყნებს ასევე აქვთ აღმოსავლეთ ევროპისა და დასავლეთ აზიის გავლენის ნაზავი.

იმისათვის, რომ შევადაროთ საქართველოს ქულები სხვა ქვეყნებთან ჰოფსტედის კულტურული განზომილებების საფუძველზე, გადავხედოთ თითოეული განზომილების ქულებს თქვენს მიერ ნახსენები ქვეყნებისთვის: **თურქეთი:** ძალაუფლების დისტანცია - 66; ინდივიდუალიზმი - 37; მასკულინობა - 45; გაურკვევლობის თავიდან აცილება - 85; გრძელვადიანი ორიენტაცია - 46; მიმღებლობა - 49. **აზერბაიჯანი:** ძალაუფლების დისტანცია - 80; ინდივიდუალიზმი - 23; მასკულინობა - 50; გაურკვევლობის თავიდან აცილება - 93; გრძელვადიანი ორიენტაცია - 75; მიმღებლობა - 30. **სომხეთი:** ძალაუფლების დისტანცია - 63; ინდივიდუალიზმი - 27; მასკულინობა - 44; გაურკვევლობის თავიდან აცილება - 92; გრძელვადიანი ორიენტაცია - 60; მიმღებლობა - 45. **ირანი:** ძალაუფლების დისტანცია - 58; ინდივიდუალიზმი - 41; მასკულინობა - 43; გაურკვევლობის თავიდან აცილება - 59; გრძელვადიანი ორიენტაცია - 14; მიმღებლობა - 39. **უკრაინა:** დენის დისტანცია - 92; ინდივიდუალიზმი - 25; მასკულინობა - 26; გაურკვევლობის თავიდან აცილება - 82; გრძელვადიანი ორიენტაცია - 25; მიმღებლობა - 26. **მოლდოვა:** ძალაუფლების დისტანცია - 90; ინდივიდუალიზმი - 16; მასკულინობა - 40; გაურკვევლობის თავიდან აცილება - 95; გრძელვადიანი ორიენტაცია - 45; მიმღებლობა - 16. **რუმინეთი:** ძალაუფლების დისტანცია - 90; ინდივიდუალიზმი - 30; მასკულინობა - 42; გაურკვევლობის თავიდან აცილება - 90; გრძელვადიანი ორიენტაცია - 28; მიმღებლობა - 52. **ბულგარეთი:** ძალაუფლების დისტანცია - 70; ინდივიდუალიზმი - 30; მასკულინობა - 40; გაურკვევლობის თავიდან აცილება - 85; გრძელვადიანი ორიენტაცია - 52; მიმღებლობა - 63. **საბერძნეთი:** ძალაუფლების დისტანცია - 60; ინდივიდუალიზმი - 35; მასკულინობა - 57; გაურკვევლობის თავიდან აცილება - 112; გრძელვადიანი ორიენტაცია - 45; მიმღებლობა - 35.¹

ახლა შევადაროთ ეს ქულები საქართველოს ქულებს: **ძალაუფლების დისტანცია:** საქართველო (65) ყველაზე მეტად თურქეთს (66) და საბერძნეთს (60) ჰგავს. **ინდივიდუალიზმი:** საქართველო (41)

1 წყარო: <https://geerthofstede.com/>

შედარებით ჰგავს თურქეთს (37), ირანს (41) და საბერძნეთს (35). **მასკულიზობა:** საქართველო (55) შედარებულია თურქეთთან (45), სომხეთთან (44), აზერბაიჯანთან (50), ირანთან (43) და საბერძნეთთან (57). **გაურკვევლობის თავიდან აცილება:** საქართველო (85) ჰგავს სომხეთს (92), აზერბაიჯანს (93), უკრაინას (82), მოლდოვას (95), რუმინეთს (90), ბულგარეთს (85) და საბერძნეთს (100). **გრძელვადიანი ორიენტაცია:** საქართველო (38) შედარებით ჰგავს ირანს (14) და რუმინეთს (28). **მიმღებლობა:** საქართველო (32) შეედრება მოლდოვას (16).²

ამ შედარებიდან გამომდინარე, ჩანს, რომ თურქეთი და საბერძნეთი იმ ქვეყნებს შორის არიან, რომლებიც ყველაზე მეტად ჰგვანან საქართველოს მრავალ განზომილებაში. თუმცა, მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ კულტურული მსგავსება არ შეიძლება განისაზღვროს მხოლოდ ამ განზომილებებით და შესაძლოა სხვა ფაქტორებიც იყოს გასათვალისწინებელი.

სტატიაში აღწერილი კულტურული განზომილებებიდან, კერძოდ, ქართულ კულტურაში ძალაუფლების უფრო მაღალი დისტანციისა და კოლექტივისტური ტენდენციებიდან გამომდინარე, შეიძლება დავასკვნათ, რომ საქართველოში გადაწყვეტილების მიღების დომინანტური სტილი, სავარაუდოდ, იერარქიული და საკონსულტაციო იქნება.

უფრო მაღალი ძალაუფლების დისტანციით, ქართულ საზოგადოებაში უფრო დიდია ავტორიტეტისა და იერარქიული სტრუქტურების მიღება და პატივისცემა. გადაწყვეტილების მიღების პროცესები შეიძლება მოიცავდეს ძალაუფლების ან ავტორიტეტის მქონე პირთა ჩართვას, როგორცაა ლიდერები, უზუცესები ან საზოგადოების უფროსი წევრები. გადაწყვეტილებები შეიძლება იყოს ცენტრალიზებული, ძალაუფლებისა და უფლებამოსილების ზევით კონცენტრირებული.

გარდა ამისა, კოლექტივისტური ტენდენციები ქართულ კულტურაში ხაზს უსვამს ჯგუფური ერთიანობისა და კონსენსუსის მნიშვნელობას. გადაწყვეტილების მიღების პროცესები, სავარაუდოდ, მოიცავს კონსულტაციას და ძირითადი დაინტერესებული მხარეების მოსაზრებებისა და პერსპექტივების განხილვას, როგორცაა ოჯახის წევრები, ასევე თქვათ, თემის ლიდერები ან სხვა შესაბამისი ჯგუფები. მიზანი ხშირად არის კოლექტიური გადაწყვეტილების მიღება, რომელიც შეესაბამება ფართო საზოგადოების ინტერესებსა და საჭიროებებს.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ინდივიდუალური ვარიაციები და კონკრეტული კონტექსტი შეიძლება გავლენა იქონიოს გადაწყვეტილების მიღების სტილზე საქართველოში. შეიძლება იყოს სიტუაციები, როდესაც გადაწყვეტილების მიღების უფრო მონაწილეობითი ან ავტოკრატიული მიდგო-

მები გამოიყენება კონკრეტული გარემოებების, ორგანიზაციული სტრუქტურების ან ლიდერობის სტილის მიხედვით.

რა თქმა უნდა! აქ არის ცალკე განმარტებები იმის შესახებ, თუ როგორ შეუძლია გავლენა მოახდინოს საქართველოში გადაწყვეტილების მიღებაზე ძალაუფლების დისტანციის, ინდივიდუალიზმის წინააღმდეგ, კოლექტივიზმის, მასკულიზობის წინააღმდეგ, ფემინობის წინააღმდეგ, გაურკვევლობის თავიდან აცილების, გრძელვადიანი წინააღმდეგ მოკლევადიანი ორიენტაციის და ინდულგენციის წინააღმდეგ თავშეკავების თითოეულ კულტურულ განზომილებას:

ძალაუფლების დისტანცია: საქართველოში შედარებით მაღალი ძალაუფლების დისტანცია ნიშნავს, რომ გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე შესაძლოა გავლენა იქონიოს იერარქიულმა სტრუქტურებმა და ავტორიტეტის პატივისცემამ. გადაწყვეტილების მიმღები უფლებამოსილება შეიძლება იყოს კონცენტრირებული ზევით, ლიდერები ან ძალაუფლების მქონე პირები საბოლოო გადაწყვეტილებებს იღებენ. დაქვემდებარებულებს შეიძლება ნაკლებად დაუპირისპირდნენ ან კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებენ გადაწყვეტილებებს და შეიძლება იყოს დაბალი დონის წევრების მონაწილეობის შეზღუდული დონე.

ინდივიდუალიზმი კოლექტივიზმის წინააღმდეგ: საქართველო იხრება კოლექტივიზმისკენ, ხაზს უსვამს მჭიდრო ოჯახურ ერთეულებს და ძლიერ სოციალურ კავშირებს. გადაწყვეტილების მიღებისას შეიძლება იყოს ფოკუსირება კონსენსუსზე და ჯგუფის ინტერესების გათვალისწინებით. გადაწყვეტილებები სავარაუდოდ მოიცავს კონსულტაციას შესაბამის დაინტერესებულ მხარეებთან, როგორცაა ოჯახის წევრები ან თემის ლიდერები, რათა უზრუნველყონ გადაწყვეტილებების შესაბამისობაში მოყვანა საზოგადოების კოლექტიურ ინტერესებთან.

მასკულიზობა ფემინობის წინააღმდეგ: მასკულიზობისკენ მიდრეკილებით, საქართველომ შესაძლოა უპირატესობა მიაანიჭოს კონკურენციას, თავდაჯერებულობას და მიღწევებს გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. გადაწყვეტილების მიღება შეიძლება გამოწვეული იყოს წარმატებისა და წინსვლის სურვილით, ინდივიდუალურ მიღწევებზე ფოკუსირებით. ტრადიციული გენდერული როლები ასევე შეიძლება გავლენა იქონიოს გადაწყვეტილების მიღების დინამიკაზე, მამაკაცებისა და ქალების მოლოდინები გავლენას მოახდენს მათ როლებზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესში.

გაურკვევლობის თავიდან აცილება: საქართველო ასევე შედარებით მაღალი გაურკვევლობის თავიდან აცილება, რაც მიუთითებს მკაფიო გაიდლა-

2 წყარო: <https://www.hofstede-insights.com/>

ინების და სტაბილურობის უპირატესობაზე. ამან შეიძლება გავლენა მოახდინოს გადაწყვეტილების მიღებაზე სტრუქტურირებული მიდგომებისა და სიფრთხილის მომხრეობით ორაზროვანი სიტუაციების წინაშე. გადაწყვეტილების მიმღებებმა შეიძლება პრიორიტეტულად მიიჩნიონ რისკებისა და გაურკვევლობების მინიმიზაცია, მოძებნონ კარგად განსაზღვრული გადაწყვეტილებები და დაეყრდნონ დადგენილ ნორმებსა თუ წესებს.

გრძელვადიანი და მოკლევადიანი ორიენტაცია: საქართველო მიდრეკილია მოკლევადიანი ორიენტაციისაკენ, აფასებს ტრადიციებსა და წეს-ჩვეულებებს. გადაწყვეტილების მიღებისას შესაძლოა უპირატესობა მიენიჭოს არსებული პრაქტიკის შენარჩუნებას და დადგენილი ნორმების დაცვას. მყისიერი შედეგები და დაკმაყოფილება შეიძლება იყოს პრიორიტეტული ვიდრე გრძელვადიანი დაგეგმვა და მოსაზრებები.

მიმღებლობა თავშეკავების წინააღმდეგ: საქართველო ავლენს მიდრეკილებას თავშეკავებისკენ, ხაზს უსვამს თვითკონტროლს და სოციალური ნორმების დაცვას. ამან შეიძლება გავლენა მოახდინოს გადაწყვეტილების მიღებაზე სიფრთხილის, მოკრძალების და იმპულსური ან დამამშვიდებელი ქცევების ჩახშობის გზით. გადაწყვეტილებების მიღება შესაძლებელია სოციალური ჰარმონიის შენარჩუნე-

ბაზე და კულტურული ნორმების დაცვით.

მნიშვნელოვანია გვახსოვდეს, რომ ეს გავლენები განზოგადებულია და კულტურული განზომილებები შეიძლება განსხვავდებოდეს საზოგადოებაში. ინდივიდუალური განსხვავებები, კონკრეტული კონტექსტი და სხვა ფაქტორები ასევე შეიძლება გავლენა იქონიოს გადაწყვეტილების მიღების პროცესზე საქართველოში. აქედან გამომდინარე, ამ კულტურული განზომილებების გაგება იძლევა უფრო ფართო ჩარჩოს ანალიზისთვის, მაგრამ აუცილებელია პრაქტიკაში თითოეული გადაწყვეტილების მიღების სიტუაციის სპეციფიკური დინამიკის გათვალისწინება.

დასკვნა

ჰოფსტედის კულტურული განზომილების ჩარჩოს გამოყენებით, ჩვენ მივიღეთ ღირებული შეხედულებები საქართველოს კულტურული ლანდშაფტის შესახებ. თუმცა, მნიშვნელოვანია იმის აღიარება, რომ კულტურები დინამიურია და დროთა განმავლობაში იცვლება. ამიტომ, საქართველოს კულტურული განზომილებების ყოვლისმომცველი და თანამედროვე გაგების მისაღებად რეკომენდებულია უახლესი კვლევების შესწავლა და ფართომასშტაბიან კვლევებში ადგილობრივი მკვლევარების ჩართვა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ჰოფსტედე გერტ, ჰოფსტედე გერტ იან - კულტურები და ორგანიზაციები (გონების პროგრამული უზრუნველყოფა). ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი. 2011
2. ჩახვაშვილი დავით, დიდიშვილი ნინო - დომინანტური მენეჯერული სტილის კვლევა საქართველოში (ჰოფსტედეს კულტურული განზომილებების კონტექსტში). საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი. 2023
3. Anolli Luigi - Psychology of Culture. The Faculty of Psychology at the Bicocca University of Milan. pp. 392, Brossura, 978-88-15-09672-2. 2014
4. Adeoye, Blessing; Tomei, Lawrence - Effects of information capitalism and globalisation on teaching and learning. Pennsylvania: Information Science Reference. 2014
5. Hofstede Geert, Minkov Michael - Cross-cultural Analysis (Why is culture so important?). Library of Congress Cataloging-in-Publication Data. 2013
6. Hofstede, Geert - Culture's Consequences: comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications. 2011
7. Wu, M. - Hofstede's cultural dimensions 30 years later: A study of Taiwan and the United States. Intercultural communication studies. 2006
8. John W. Berry, Ype H. Poortings, Marshall H. Segall, Pierre R. Dasen - Cross-Cultural Psychology. Research and Applications. Published in the United States of America by Cambridge University Press, New York. 2012